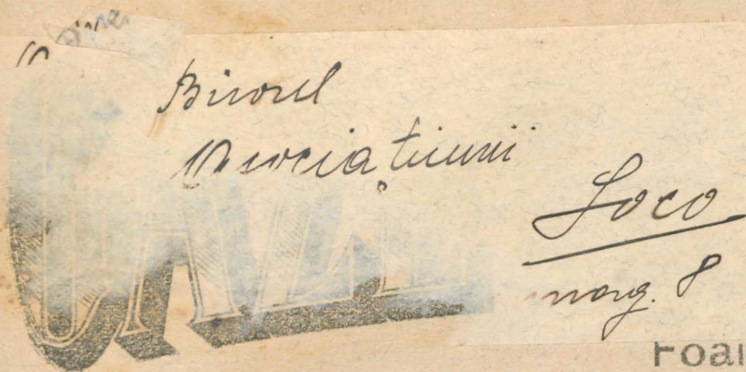

Voie politică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Broșu, și Dr. Silviu Dragomir.

Abonamentul:

Pe un an . . . . . 20 Cor.
Pe o jumătate de an . . . . . 10 Cor.
Pe 3 luni . . . . . 6 Cor.

Abonamentele să se trimită la adresa:
„GAZETA POPORULUI”, Sibiiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI”
Sibiiu, Strada Urezului Nr. 41.
Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
Administrația gazetei.

Un șir cu litere mărunte întâia-ora 1 cor
a doua și a treia-ora 80 fileri.

Maiestrul Gheorghe Dima.

Peste câteva zile, Duminecă în 18 Maiu, se va ținea concertul „Reuniunii de muzică din Sibiiu” sub conducerea maestrului Gheorghe Dima. Catedrala, sub boltiturile căreia se vor slăbăni în stropi luminoși, crâmpiele de armonie din poemele muzicale ale dlui Gheorghe Dima, va fi nevoită de astădată să îmbrace vestmânt de sărbătoare. Nu este numai un simplu concert, o petrecere obicinuită, un prilej de întâlnire și dragălaşă înclinări din cap pentru de-a face act de prezență acolo, unde socotești că lipsa ta și-a lui și-a mea ar însemna o jignire. Nu este nici satisfacția cerută de-o Reuniune, care poate avea ambiții, pe urma trecutului ei, după ce atâția ani de-arândul a fost silită să lăncezească în tăcere. Concertul de Duminecă este un triumf, o biruință de-o superioară semnificație. Artă românească pe ale cărei brațe se strânseseră cu-atâta desnaidejde lanțurile ruginite ale robiei și ale cărei buze au fost reduse la tăcere, printrun salt mare spre lumină, vorbește. Și, pentru ca cuvintele ei înțeleghătoare și rosturile ce i s-au dat a le înfățișa în viața neamului nostru, să primească totdeauna și o sancțiune, această artă surghiunită, disprețuită și cu lacrimi în ochi, deastădată a ținut de bine să-și înalte graiul spre slava Aceluia, care tronând în înălțimi necuprise, i-a arătat cărările și i-a înprumutat stropi de căldură din sufletul său. Și lucrul acesta se va prăznuir cu atâta mai sărbătorește cu cât acela, în numele căruia va vorbi reuniunea de muzică, ne este așa de scump, așa de drag, așa de cu trup și suflet al nostru aproape de-a jumătate de veac...

Maiestrul Gheorghe Dima, care a simțit, care a muncit și care a suferit, va stăruir Duminecă în mijlocul nostru. El vine cu aceiaș dragoste, care l-a adus pe vremuri în Sibiiu să brâzdeze cu puterea sa uriașă de muncă ogorul întelenit al muzicii românești. A venit în mijlocul nostru să ne vorbească cu graiu de necuprise armonii, în numele unei arte mature și purificate în lungii ani de stăruință și renunțări, pe cari a știut să le priceapă și să le indure. Deoarece talentul acesta, cu isbucnirile lui titanice și cu acele flăcări ce țîșnesc mistuitoare din marile lui alcătuirii mu-

zicale, și-ar fi putut creia o patrie în tot locul, unde ar fi fost primit și sărbătorit și desmierdat. Și dacă a rămas totuș în mijlocul poporului, trebuie să credem, că aceasta a fost o deosebită purtare de grije a providenței divine, care, peste voințele individuale, conduce destinele unui neam.

Maiestrul Gheorghe Dima, care pentru câștigarea acelei binecuvântate și sfinte bucăți de pâine înecată în lacrimi, a fost silit de-atâteaori să ia în mână toiagul pribegiei, se reîntoarce azi, cu toată căldura inimei lui în Sibiiu, în acel Sibiiu ce l-a izgonit, neînțelegându-l, și l-a jignit, alungându-l din mijlocul său. Iar pentru că a crezut întrun ideal a știut să și suferă pentru purtarea lui la izbândă. Valurile războiului universal au socotit de bine să nu-i cruce bătrânețele și tihna ce o merită și marele maestru la șaptezeci de ani, a fost tărit la Cluj și la Târgul Murașului, și aruncat între umede ziduri de închisoare. Peste un an a îndurat batjocura și a suferit jugul acesta de mucenic, deoarece a crezut întrun ideal, care era și-al neamului întreg, în slujba căruia își închinase tot prisosul de energie a sufletului. Iar dacă a biruit încercările vieții, și a știut să-și păstreze cumpătul chiar și atunci când altul s'ar fi încovoiat sub greutate, se datorește iubirei sale imenze de artă și în cele mai mărețe situații, desevărsindu-se în lucrări de-o strălucitoare perfecțiune. Și aceste opere, rupte din suflet și încheiate între mucedele ziduri ale pușcăriei, ca niște noi pietrii scumpe se vor adăoga acum comoarei de artă a poporului românesc.

Fată de maestrul Gheorghe Dima avem de îndeplinit o îndoită datorie națională. Mai întâi în numele tuturor cetitorilor noștri, mă adresez către cei chemați s'o facă și cari au posibilitatea, și anume în special către Consistorul arhidiecezan, rugându-l, să ia toate măsurile de lipsă pentruca maestrul Gheorghe Dima în timpul cel mai scurt să fie readus în Sibiiu în fruntea corului nostru mitropolitan care va trebui să se înființeze în catedrală, alături de predica ce-a fost deastădată consfințită prin votul unanim al sinodului arhidiecezan. Apoi rog cu toată

înzistență pe Consiliul nostru Dirigent și cu deosebire resortul instrucției, în fruntea căruia sunt atâția oameni cu vederi largi și înțelegere, să-și dea toată sllinta, pentruca, în semnul unei modeste și neînsemnate recunoștințe cu care suntem datori, să i-se asigure marelui maestru și părinte al muzicii românești a penzie națională. Este o datorință elementară, care ne revine s'o săvârșim fără de nici o întârziere. În fața trecutului, care s'a ispasit în propriile sale greșeli să punem temelii noi pentru viitor. Și maestrul Gheorghe Dima, față de care de-atâteaori am greșit, cu înțelegerea sa superioară va uita și ne va ierta păcatele săvârșite față de artă și darurile sale dumnezeiești.

I. Broșu

Zece Maiu și 316 Maiu.

Iată două mari serbări naționale, ale poporului românesc. Cea dintâi s'a prăznuit Sâmbăta trecută în cuprinsul întregii Românii mari cu o deosebită bucurie. Este praznicul de aducere aminte al urcării pe tron a primului rege și proclamarea în lume a regatului liber românesc la București. A doua sărbătoare, care se va ținea Vineri în 316 Maiu, este prăznuirea memorabilei zile din anul 1848, când Românii din Țara ungurească, aruncându-și lanțurile de robie de pe brațele lor, pe Câmpia libertății de lângă Blaj au ținut să arate tuturor neamurilor pământului, că și ei alcătuiesc o națiune cu aceleași drepturi și dorințe ca și celelalte. Acum este pentru întâiași dată când ne putem veseli liberi la amintirea acestor însemnate zile istorice. Cu evlavie deci să ne îndreptăm sufletele noastre către acei vrednici înaintași, cari fără să cruce nici o jertfă, chiar și viața, au pus temelii mării poporului românesc.

Nesupunerea profesorilor universitari din Cluj.

Zilele trecute s'au prezentat la universitatea din Cluj Dl Dr. Onisifor Ghibu secretar general la resortul cultelor și instrucțiunii, însoțit de mai mulți profesori dela Brașov și Blaj și le-a cerut profesorilor unguri jurământul de fidelitate pentruca să poată ținea cursurile până la încheiere.

Profesorii unguri au dat aproape aceleași declarație cu toții, respingând depunerea jurământului. Ei au mai declarat, că nu recunosc în afară de guvernul unguresc din Budapesta nici o altă autoritate românească și că nu cedează decât puterii armelor.

Facultățile de drept, litere și știință au fost închise. Dl Dr. Ghibu și profesorii cari l-au însoțit, au început să ia după aceasta în primire averea universității.

Din sbuciumările nedreptății.

— Observări asupra unei cărți. —

Asesorul consistorial Lazar Triteanu în preajma sinodului arhidiecezan din anul acesta a tipărit cu aprobarea Consistorului gr.-or. român din Sibiu o broșură de 161 pagini sub titlul: „Școala noastră. 1850—1916. Zona Culturală”.

Primele 60 pagini conțin lucruri cunoscute de toată lumea românească, lipsite de orice notă de originalitate, despre situația școalelor noastre din fosta Ungarie între anii 1850—1916. Nici nu acesta e scopul de competență al broșurii ce are îndrăzneala să avertizeze dela distanță pe unii dintre bărbații noștri de școală (vezi pag. 52—54 etc.)

Autorul voiește cu orice preț să justifice în partea a doua a cărții, ținută absolut românească a Consistorului arhidiecezan față de opera de distrugere pornită de guvernul unguresc prin înființarea zonei culturale. Vom examina pe scurt această pretinsă atitudine românească, dar constatăm deja aici, că autorul se svârcolește indeosebi spre a-și apăra persoana proprie. Așa face bunăoară la pagina 101 și 102 unde scoate la iveală că în ședința dela 16 Ianuarie st. v. 1919 i-s-a primit între altele propunerea de cuprinsul ca Consistorul să nu continue pertractările cu guvernul maghiar ci chestiunea întreagă să se înainteze sinodului arhidiecezan pe lângă raport detaliat. E frumos a te lăuda cu o asemenea propunere? De ce n'a făcut d-sa ca referent școlar propunerea aceasta în ședința consistorială memorabilă dela 9/22 Noemvrie 1917? De ce nu a sprijinit cel puțin contra propunerea asesorului onorar Andreiu Bârseanu, care față cu proiectul de rezoluție al comisiei a propus delegarea chestiunii la sinodul arhidiecezan?

În aceeași ședință asesorul Dr. Ioan Lupaș încă a propus convocarea sinodului pe anul 1917 spre a se pronunța în chestia școalelor. Ai sprijinit propunerea aceasta în ședință domnule autor? Așteptăm răspuns la aceasta întrebare și să binevoești a da pe față numele celorce au făcut să

fie primită nefericita contra-propunere a asesorului Matei Voileanu! În urma acestui fapt abia în ședința plenară din 4/17 Decemvrie s'a discutat propunerea asesorului Dr. Ioan Lupaș. Propunerea a fost puternic sprijinită și de asesorul Dr. Lucian Borgia, însă cu toate acestea s'a primit abia cu o majoritate de 2 voturi. Nu cumva ai fost între ceice n'au dorit convocarea de urgență a sinodului în sesiune ordinară pe anul 1917? Ce răspunzi la aceasta domnule autor? Dar, vezi, ca să-ți ușurezi situația, era bine să dai cu numele pe cei cinci asessori cari au făcut pe vasalii mitropolitului! Mi se pare că ești între ei și deaceia nu le comunică numele!!

Dar să facem un pas înainte. Mitropolitul a refuzat să execute acest concluz pe motivul că la ședința din 4/17. Decemvrie 1917 n'au fost chemați toți asesorii. Înainte de toate nu avea drept mitropolitul să refuze executarea concluzului, fiindcă la ședințele plenare ordinare asesorii nu se invită special. În al doilea rând și dacă mitropolitul a convocat din nou Consistorul în ședință plenară pe Joi în 7/20 Decemvrie 1917, d-ta dle autor de cărți, erai dator ca prim sfetnic în chestiunea școlară să arăți mitropolitului, că dispoziția lui este ilegală. Dar de bună seamă n'ai făcut lucrul acesta, și la tot cazul nu ai sprijinit cu votul d-tale propunerea d-lor asessori Andreiu Bârseanu, Dr. Lucian Borgia și Dr. Ioan Lupaș!!

Cum se face dară că te lauzi în broșură a fi fost acela la a cărui propunere în ședința dela 26 Ianuarie 1919 s'a decis să se înainteze la sinod chestiunea școalelor amenințate? Știai că și așa se apropie sesiunea sinodală, dar mai știai ca referent școlar și aceea, că multe din școalele noastre erau deja pe valurile amenințătoare, de unde nu d-ta și nici ceice au votat memorabilul „concluz” dela 9/22 Noemvrie 1917, nu ați cercat să le scăpați cu demnitate.

Fiindcă d-ta, dle autor te-ai constituit în autor de scrieri istorice, de bună seamă vei cunoaște discursul rostit de Mi-

hail Kogălniceanu la anul 1843 cu ocazia deschiderii cursului de istorie la academia Mihaileană. Pentru a-ți face sentința însuși asupra atitudinii avute în chestiunea aceasta dureroasă, citez din acel discurs memorabil următoarele cuvinte: „Inceputul nostru ni-s'a tăgăduit, numele ni-s'a prefăcut, pământul ni-s'a sfășiat, drepturile ni-s'au călcat în picioare, numai pentru că n'am avut conștiința naționalității noastre, numai pentru că n'am avut pe ce să ne întemeiem și să ne apărăm dreptățile”. Memorablele cuvinte.

De atunci încoace lumea s'a schimbat, conștiința noastră națională s'a dezvoltat la un grad foarte înalt și d-ta ai lăsat ca soția d-tale să cânte în fața ungurilor cu numele schimbat în „Triteano” și împreună cu alții ai dat uitării, că dacă se primea propunerea făcută de dl Andreiu Bârseanu în ședința dela 9/22 Noemvrie 1917, de a se decide în sinodul arhidiecezan asupra chestiunii școalelor, s'ar fi dat cea mai puternică dovadă a faptului că ne cunoaștem drepturile.

Dar așa, cum s'a întâmplat, istoria va trebui să înregistreze altcum atitudinea celor mici de suflet. La pag. 93 regreti și d-ta că „astfel s'au îngropat propunerile pentru convocarea sinodului arhidiecezan”. Da, regreti, dar ca istoric ai uitat să spui în broșură că și d-ta ai aruncat pământ cu lopata asupra gropii. Și mai ai cu toate acestea imprudența să constăți în opoziție flagrantă cu logica, faptul, că „propunerile d-lor asessori Dr. Ioan Mihu, Dr. Ioan Lupaș, Andreiu Bârseanu și Dr. Lucian Borgia pentru convocarea sinodului arhidiecezan în sesiune extra sau ordinară nu cuprind o soluție meritorică a chestiunii căci nu indică căile și mijloacele efective pentru oprirea sau zădărnicierea acțiunii guvernului maghiar, nici nu semnaleză căile și mijloacele prin cari s'ar fi putut salva școalele confesionale române”.

Asta e cam mult. E o ieșire îndrăzneată și sumeată față de acești bărbați întregi ai vieții noastre publice, cari au cerut convocarea sinodului bazați pe interpretarea corectă a Statutului Organic.

(Va urma).

FOIȘOARĂ

Inchinare

armatei române la dezrobirea fraților subjugăți de prefutindeni.

În zilele de groază de chinuri și dureri,
Când ne-am ascuns vieța pibegi fără puteri,
Zbura peste morminte, prin drumuri neumblate
Spre noi un Duh de vieță, cu zvon de libertate.
Ni se părea, că cerul deschis ie încă nouă,
Că firul vieții triste nu ni s'a frânt în două,
Și atunci am prins în suflet nădejdea de mai bine,
O dulce Românie, credeam aprins în Tine.

Istoria vieții Tale mi-a fulgerat de-odată
Și sufletul și mintea la moarte subjugată.
Și dorul de lumină făcea să l simt aproape
Pe fratele de țară, zorit să ne desgroape;
Și nu-i cuvânt să spună fiorul bucuriei
Celui scăpat din lanțul de veacuri al urgiei.
Și când cătam în juru mi să mi liniștesc simțirea
O goarnă românească trezește toată firea.

Credeam, că-i vis minunea, ce-aieva ni s'arată,
Din deal coboară 'n vale o oaste regulată;
Oștenii cântă veseli, de par'că vin la nuntă,

Eroii, cari învins-au dușmanii 'n lupta cruntă
Români sunt! frați de-un sânge!... aprindeți toți făclia,
Și dați în lume chiot să simtă bucuria
Și îngerii din ceruri și demonii din iad
Că vechile hotară azi, pe vecie, cad.

Ostași Români! Frăția în dorul sfânt ne leagă
De lanțul veșniciei, ce nu se mai desleagă.
Și din spumosul Nistru și pân la dalba Tisă,
Cum se vestesc din cronici, ie soarte noastră scrisă:
Să fim un neam de oameni culturii sentinelă
Să fim noi unt de lemnul, ce-i arde în candelă,
Și mirul înorii credinței cei străbune,
Izvor de pace lumii, ce arde sub tăciune.

Veniți, dar, lângă mine și mă priviți în față,
Și sărutați pe mortul trezit de nou la viață
Veniți și dați-mi fruntea să vi-o sărut odată,
Să-mi fie bietul suflet și inima 'mpăcată.
Veniți și-atingeți steagul, minunea, treicolorul,
De ochii mei să-i simtă și vraja și fiorul,
... Ostași!... când moartă-i astăzi vrășmașului trufia,
Stigați în cor cu toții: „Trăiască România!”

Lipova, luna April, 1919.

Ales. Munteanu al lui Vasile
protopop ort. român refugiat.

Lupta pentru zona culturală.

În numărul trecut al „Gazetei Pop.” am început publicarea raportului despre ședințele sinodului arhidiecezan, în care s'a luat în vorbă afacerea zonei culturale și a școlilor românești vândute. În numărul acesta dăm continuarea așa precum urmează:

După cuvântarea de apărare a asesorului L. Triteanu, au luat pe rând cuvântul protopopii Teodor Herman și Sergiu Medean, dintre cari cel dintâiu a declarat că a lucrat în bunăcredință, iar al doilea a spus că, din vâltoarea primejdiei în care se aflau, numai făcând în felul cum a făcut, socotea să poată mântui cel puțin o parte din școli. A vorbit apoi deputatul Aurel Vlad, care a spus că propunerea comisiei nu este o *sentință* pe care ar fi adus-o sinodul, ci prin ea se hotărăște numai punerea sub acuzare a Consistorului, care însuși chiar ar trebui să ceară cercetare. Pentru că să se dovedească cine au fost *vinovații* în afacerea școlilor. I se dă apoi cuvântul deputatului Dr. N. Bălan.

Cuvântarea prof.

Dr. N. Bălan.

Convorbirea cu asesorul L. Triteanu.

Deputatul Bălan arată amănunte interesante din istoria zonei culturale și a predării școlilor românești în mâinile statului. Îi amintește asesorului L. Triteanu cum l-a cercetat în cancelaria sa în Dumineca dimineții înainte de memorabila ședință a Consistorului, în care s'a hotărât soarta școlilor, conjurându-l să nu ia în apărare punctul de vedere al guvernului, cum se putea vedea bine lucrul acesta din propunerea ce o avea gata asesorul Triteanu. Noi pe baza legii, zice deputatul Dr. N. Bălan, aveam dreptul de a ține și păstra toate școlile și guvernul încă era dator să respecte acest drept. Pentru aceasta trimisului guvernului trebuia să i-se spună dela început: du-te înapoi la cei-ce te-au trimis, deoarece noi nu voim să intrăm în nici un fel de tocmeală cât privește școala. Dacă consistorul făcea ast-

fel, atunci multe dureri și năcazuri ce-au urmat din clipa aceea peste capul nostru ar fi fost înconjurate.

Sfoara de miere pentru popor.

Acum ni se spune că Consistorul n'a dat școlile statului. Ce să mai zicem și la aceasta? În contractul încheiat cu guvernul unguresc la început, ca o sfoară de miere trasă prin gura poporului ca să-l amețească, se spune ce-i drept că ne păstrăm îndrituirea de a ne ține școlile. În partea a doua a contractului însă, — și aici e vina cea mare — este fapt împlinit și se spune lămurit că edificiile școlare li-a dat, pe învățători i-a dat, deci ce mai rămâne din școală? Ce mai rămâne din nenorocitul de drept, zgăriat pe hârtie, de-a ne susținea școlile?

Falsificare de act și nesupunere.

Dar vina și mai grozavă a unor asessori este faptul acela, că chiar și după ce Consistorul mitropolitan, care este pus peste consistorul arhidiecezan, a *nimicit* hotărârea de predare a școlilor, într'un act trimis guvernului din Budapesta și iscălit de V. Mangra și L. Triteanu se spune că ei susțin în toată înuregimea hotărârea luată mai înainte *adecă se predea școala statului*. Prin urmare consistorul arhidiecezan avea tot sprijinul unei instanțe mai înalte și era acoperit de orișice răspundere. Totuși, nesocotește hotărârea Consistorului Mitropolitan și declară guvernului, că el rămâne și pe mai departe pe calea rea pe care apucase. Acest fapt l'a încurajat așa de tare pe guvernul din Budapesta, încât în răspunsul său trage și el la îndoială dreptul Consistorului mitropolitan de-a se amesteca în afacerea școlilor.

Ce putem ști din lucrul acesta?

Mai întâiu că actul iscălit de V. Mangra și L. Triteanu și trimis guvernului este un *falsificat* și al doilea el dovedește nesu-

punere față de instanța mai înaltă a Consistorului mitropolitan căreia trebuia cu orice preț să se supună.

Consistorul vinovat de intrelăsare.

O altă greșală a consistorului este, că văzând școlile noastre primejdite, n'a dat comunelor bisericești nici un indemn ori poruncă pentru ca oamenii cu orice jertfe chiar și împotriva planurilor diavolești ale guvernului să țină școala. În timpul acesta guvernul și-a trimis iscoadele lui pe sate și aceștia provocându-se la învoiala ce a făcut-o cu consistorul, înfricau comitetele parohiale cu amenințări, pentru ca în chipul acesta să le silească ca să predea școlile. Numai foarte târziu s'a trezit și Consistorul să întrebe comunele bisericești, dacă au puterea să țină școala din mijloacele lor. Și trebuie să spunem cu mare mulțumire sufletască, că cele mai multe sate au dat răspunsul înălțător, că nu-și lasă școala odată cu capul! Dacă se făcea lucrul acesta dela început și fără de nici o șovăială din partea consistorului, guvernul unguresc ar fi rămas rușinat și lupta noastră pentru școli era purtată cu vrednicia pe care a dovedit-o poporul cu atâta prisosință totdeauna...

Mese pentru Horvath — lacrimi pentru popor.

Dar unii oameni din consistor numai la aceasta nu se gândeau, ci dintr-o parte țineau mâna cea mai bună cu împunătorul guvernului br. Horvath Petrichevich căruia îi dedeau cinuri și-l ospătau cu multă dărnicie. Iar ca omul guvernului să nu rămână pe jos cu dragostea, i-a poftit și dansul la un banchet, *adecă masă bogată*, la care asesorii au luat parte cu multă plăcere și i-u ținut cuvântări de laudă. Patru asessori din cei cu vază mai mare, au cuvântat spre proslăvirea baronului Horváth și au închinat paharele cu dansul.

Petrecându-se astfel lucrurile e ușor de înțeles, că asesorii consistoriali pe toți țărani care veneau la Sibiu cu preoții în frunte să ceară stat, îi îmbătau numai cu

BOALA.

(Urmare.)

Era liniștită și cuminte, iar fratele ei era guraliv și vesel și soră-sa zicea mereu că-i torăie gura par'că s'ar lua la întrecere cu găgăitul găștelor de pe livadă.

După-ce locuira copii doi ani încheiați în Iordberga — iată că să ținu în școala de acolo o prelegere. Prelegerea era la *adecă* menită numai pentru oameni mari, dar cei doi copii din Smaland steteau și ei între ascultători, fiindcă nu se mai numărau între copii, după cum nici cei mari nu-i mai socoteau copii. Vorbitorul ținu o prelegere despre trista boală a tuberculozei, (boalei de piept), care cere în fiecare an atâtea jertfe de oameni din Suedia, țara lor. Vorbea limpede de tot, și-l puteau ușor pricepe cu toții, încât și copii pricepeau fiecare cuvântul.

După ce s'a sfârșit prelegerea au stat copii înaintea școlii și au așteptat. Când a ieșit cel ce vorbise, din casă, s'au prins amândoi copii de mână, au pășit sărbătorite spre dansul și l-au întrebat, dacă pot să vorbească ceva mai pe îndelete cu el.

Vorbitorul a privit cam mirat spre dâșii, când a văzut pe cei doi copii cum steteau cu fețele lor rotunjoare, rumene, copilărești și când i-a auzit că vorbesc de par'că ar fi fost de trei ori atât de bătrâni de cât erau; dar tot le-a dat prietenos ascultare.

Copii i-au povestit ce li s'a întâmplat acasă și l-au întrebat mai apoi pe domnul care vorbise, dacă nu crede că frații și mama lor să fi murit de boala, pe care o descrisese tocmai în prelegerea ținută. Domnul le răspunse că lucrul acesta este foarte cu putință. Cu greu poate să fi fost altă boală.

Copii întrebară mai departe: n'ar fi poate în viață încă toți aceia după cari plâng acum, dacă tata și mama lor ar fi știut de pe atunci ceea-ce ei, amândoi copii, au auzit în seara de astăzi și dacă s'ar fi păzit și ar fi ars hainele bolnavei și dacă nu s'ar mai fi folosit de patul, în care a zăcut ea?

Domnul le-a răspuns că la asta nu le poate da nimeni un răspuns hotărât, dar că-și poate prea bine închipui că n'ar fi trebuit să moară nici unul din ai lor, dacă

s'ar fi priceput să se păzească de molipsire.

Acum mai stetură puținel la îndoială până ce se încumetară copii să-i pună întrebarea următoare; dar nu se urniră din loc, pentru că întrebarea, la care doria acum să aibă răspuns, era una din întrebările de căpetenie. La urma-urmei tot au pus-o: este adevărat că țiganka le-a adus boala pe capul lor, pentru-că au ajutat femeii sărace, pe care o ura ea? A fost un blăstem, de care au fost loviți ei, ori n'a fost blăstem?

Nu, nu s'a întâmplat, așa le-a răspuns domnul, care ținuse prelegerea — de asta îi poate el încredința sus și tare. Nu e om pe lume, care să aibă puterea să aducă boala pe capul altuia în felul acesta. O știu doară și copii prea bine că boala s'a încuibat în țara întreagă, aproape în toate casele, cu toate că n'a secerat pretutindeni atâtea vieți ca la dâșii.

La cuvintele astea au mulțămii frumos copii pentru răspunsurile date și au plecat amândoi acasă.

În ziua următoare însă au mers copii la stăpânul lor și i-au spus că n'au să mai stea în slujba lui. Au spus că n'au să poată

apă rece, unii ridicând din umeri cu nepăsare, iar alții întrebându-i de pare c'ar fi fost giumă: pe ce lume trăiesc? Nu citiți gazete? Iar țărani se întorceau nemângăiați și cu lacrimi în ochi la vetrele lor, văzând neputința a-i slăbiciunea celor puși în fruntea bisericii.

Pentru ai îndemna și încuraja, s'a scris atunci în „Gazeta Poporului” mai multe foițe sub numirea „Din Basarabia rusească”, în cari se arăta cele petrecute la Sibiu și cari au adus mult folos cauzei drepte a școlilor românești.

Deputatul Dr. N. Bălan își încheie vorbirea spunând că multe amănunte încă ar mai putea adăoga în afacerea aceasta a școlilor și recomandă pentru primire propunerea referentului comisiei.

A luat apoi cuvântul deputatul și asesorul Dr. L. Borcea, spunând că consistorul n'a făcut pact cu guvernul și că chiar hotărârea ce-a luat o consistorul a zădărnicit intențiile guvernului de-a statifica școlile.

Cuvântarea prof. Dr. P. Roșca. Asesorul Ivan împotriva tinerilor.

În sfârșit i se mai dă cuvântul încă odată prof. Dr. Pavel Roșca, care vorbise în numele comisiei și propusese punerea sub acuzare a consistorului, pentru că se poată apăra de unele învinuiri ce i le-a adus asesorul N. Ivan. În cuvântul său de apărare asesorul N. Ivan s'a lăudat adecă cu multă trufie, că el ar fi fost acela care la sinodul din anul 1917 a îndemnat pe cei 35 de deputați să părăsească sala de ședință, pentru că să nu-i dea prilej baronului Horvath să se amestece în afacerile noastre bisericești. Deputatul Dr. P. Roșca după ce și întărește din nou părerile sale arătate în cuvântarea ținută în afacerea zonei culturale, continuă în felul următor:

Părintele asesor N. Ivan se vede că suferă de *autosugestie*, adecă de bola aceea care și-o pricinuește omul însuși, închipuindu-și mereu că ar fi bolnav, până când la urmă se trezește cu suferința în spinare.

Inchipuindu-și mereu că dânsul a fost

acela care i-a slăuit pe deputați să iasă din ședință, dela un timp socotește că aceasta este de fapt astfel. Dar spre părerea mea de rău, lucrul acesta nu este altceva decât o amăgire de sine. Iată cum s'a întâmplat: Îți aduci aminte părinte asesor, de clipa aceea, când slujind la sfântul altar, ți am spus care este planul nostru al deputaților mai tineri, de-a întrerupe sinodul și de-a face protest la guvern întru trimiterea comisariatului? Ți-aduci aminte ce ai răspuns? Ai spus: Doamne ferește! Aceasta n'o fac odată cu capul. Nu vreau să ajung la Șoproș. Și-ai făcut propunerea să continuăm ședința și să ne facem așa ca și când nici nu l'am vedea pe baronul Horvath Petrichovich.

Asesorul N. Ivan întrerupând: Așei! Așei! Deputatul Dr. P. Roșca: Țiu să se constate lucrul acesta în interesul adevărului. E drept că la urmă asesorul Ivan s'a înșiruit și dânsul în ceata acelora, cari au făcut protestul, dar n'a fost nici decum între aceia cari l'au pus la cale și față de cari avea la început toată rezerva. Imi păstrez deci părerea arătată în propunerile mele și cer cu toată hotărârea ca întreg Consistorul să fie tras în cercetarea disciplinară și judecat pentru vinovăția s'a.

Punându-se la vot propunerile comisiei școlare s'a hotărât cu toate voturile ca întreg Consistorul să fie pus sub acuzare și tras în cercetare disciplinară.

Iată deci un lucru de cea mai mare însemnătate pentru viitorul bisericii noastre dreptmăritoare, cumcă s'au aliat oameni, cari s'au putut înălța peste ori ce alte lucruri și au adus o hotărâre atât de frumoasă nu putem decât să ne bucurăm din tot sufletul. A trecut timpul când eram siliți să viețuim în cel mai adânc întunec și poporul credea că ce se petrece la Sibiu este bine și sfânt. Consistorul a greșit înaintea lui Dumnezeu și înaintea poporului, iar adevărații vinovați să și primească pedeapsa. Și vinovații aceștia, precum am spus și în numărul trecut sunt asesorii N. Ivan, L. Trițeanu și A. Vlaicu.

Vizita d-lui Dr. Iuliu Maniu la București.

Convorbirile cu dl Iuliu Maniu.

Președintele Consiliului Dirigent
preamărește vitejia soldatului român.

Președintele consiliului dirigent din Sibiu întorcându-se dela front, unde a vizitat trupele noastre, a plecat la București pentru ca să se sfătuiască cu ceilalți miniștri români. Cu prilejul acesta dl Maniu a primit pe gazetarii din București, cărora le-a spus despre situație următoarele:

Dăm în cele ce urmează, declarațiunile d-sale.

Vitejia soldatului român.

Am venit la București ca în numele Ardealului să arătăm marea mulțumire pe care o simțim în fața avântului și vitejiei trupelor române.

Ele au desăvârșit acolo, lângă Tisa, o lucrare mare, cu o muncă neîntreruptă, cu o vitejie fără seamăn. Am putut vedea pe câmpul de luptă toată disciplina și tot sufletul armatelor române.

Românii sunt cei mai viteji ostași. Ei și-au dat dajdia de sânge. Diviziile ardeleni care au făcut fapte de vitejie apărând înaintea altor hotare, cari nu erau ale lor, și-au îndeplinit acum datoria întreagă, și nu au șovăit niciodată.

Ofensiva de la Tisa a ridicat și mai mult renumele soldatului român. A luptat săptămâni întregi, prin ploie, și a dus zămbind, la victorie, drapelul țării.

Nu puteau fi alții soldații României. Și vă spun că soldații ardeleni, au stat timp îndelungat în armata austriacă, în plină desfacere. Dar nimic nu a putut schimba virtuțile militare ale românilor.

Soldații României formează în Orientul Europei stânca puternică care apără interesele mari naționale de stat.

Ce zic ungarilor?

Populația din teritoriile desrobite a primit cu fiori și cu daruri trupele eliberatoare. Rămăși luni de zile sub bolșevismul maghiar, ea nu a înțeles niciodată nebulia

păzi găștele în anul acesta, că au să meargă aiurea. Încotro? i-a întrebat stăpânul. Ei i-au răspuns că trebuie să plece și să-și caute pe tata lor, că au să-i spună, că mama și frații au murit de o boală firească și nu din pricina unui blăstem, pe care l'ar fi aruncat oameni răi pe capul lor. Au mai spus că așa le pare de bine că au aflat pricina asta și că de aia și-o țin de datorie să i-o împărtășească și tatălui lor, fiindcă tata de bună seamă și acum își frământă capul cu întrebarea asta.

Mai întâi se duseră copii în patria lor cea veche, la Sunnerbo, și când ajunseră acolo le stetea, spre marea lor mirare, căscioara într-o pălălaie de flăcărilor.

Mai apoi se duseră în casa parohială și acolo aflară că un om, care era tocmit ca lucrător la tren, ar fi văzut pe tatăl lor în Malmberget, sus de tot, în țara Laponezilor.

În vremea când îl văzuse lucra în minele de aramă, și poate că mai lucra și acum, dar nu stă să jure pe asta. Când a auzit domnul părinte că vreau să plece copii să-și caute pe tatăl lor, a scos o hartă geografică la iveală și le-a arătat pe

ea cât de departe era până la Malmberget, desmăntându-i dela o călătorie atât de îndelungată. Dar copii nu s'au dat bătăuți, fiindcă ziceau că trebuie cu ori ce preț să încerce să și găsească pe tatăl lor. Tata le-a fugit, crezând ceva ce n'a fost adevărat și acu aveau ei datoria să-i spună, că s'a înșelat.

Copii își agonisiseră câteva părălute din negoțul lor, dar nu s'au învoit să le dea pe biletul de tren, de aceea s'au hotărât să umble pe jos. Nici le-a părut lor rău de loc mai pe urmă, pentru că a făcut o minunată călătorie pe jos.

Înainte de a fi avut Smalandul la spate au intrat într-o bună zi într-o curte țărănească, pentru ca să cumpene ceva de ale mâncării. Gospodina era veselă și vorbărească, a întrebat pe copii cine sunt și de unde vin, iar copiii au povestit toate din fir în păr. Maică Preacurată! strigă femeia de mai multe ori în vreme ce povesteau copii. Mai apoi le puse înainte multe bunătăți pe masă și nu s'a învoit, Doamne ferește, să primească ceva plată. Când a fost să o pornească la drum și după ce au mulțumit frumos, i-a întrebat țărâna dacă nu vrea

să tragă de masă la fratele ei în satul învecinat și le-a spus și cum îl cheamă și unde șede. Firește că s'au învoit copii tot de-a fuga, buni bucuroși.

— „Să i spuneți multă voie bună și să-i povestiți toate, câte le-ați întâmpinat”, le-a mai dat în grije țărâna mai pe urmă.

Așa a făcut copii și fratele țărâncei i-a și primit cu brațele deschise. I-a dus cu căruța într-o gospodărie din satul vecin, unde iară i-au găzduit bine. De câte ori era vorba să iasă dintr'un sat tot atâtea ori li se spunea: „dacă ajungeți acolo și acolo, intrați numai înăuntru și povestiți ce vi s'a întâmplat!”

În gospodăriile, pe unde erau trimiși copii, era întotdeauna câte cineva bolnav de piept. Fără ca să o știe călătoreau cei doi copii prin țară și învățau pe oameni ce boală primejdioasă este boala de piept, care se furigase în casele lor și cum o vor putea mai bine învinge.

În vremurile vechi, când băntuia ciuma în țară, ciuma, căreia îi ziceau oamenii „moartea ai neagră”, zicea că să fi colidat un tânăr și o fată din casă 'n casă. Tânărul să fi purtat o greblă în mână și dacă

revoluționară. Românimea deși în inima bolșevismului, ea a rămas cu aceleași idei naționale și democratice.

Maghiarii din orașe neaș ungurești, au primit pe români cu mulțumire și bucurie.

Ungurii văd mântuirea în România. E poate o ținută de moment, și de sigur o stare sufletească trecătoare.

Dar un câștig moral avem: ungurimea cu care vom fi vecini, a înțeles ce înseamnă sufletul și calitățile soldatului român. Iar în multe puncte, populația ungurească a arătat pe față dorința de alipire la România.

A fost deci cel mai înțelept lucru că s'a hotărât ofensiva contra Ungariei.

Hotărârea energică și rezultatele ei a înțeles împotrivirea dușmanilor dinăuntru, ținută de speranța că ungurii vor goni trupele române din tot Ardealul.

In Bănat.

În Bănat se vor produce schimbări în bine, căci situația de acum e mulțumitoare pentru români.

Am pricini să cred că această schimbare în bine nu va întârzia să se producă într'un timp apropiat.

Reforme în Ardeal

Toată lucrarea noastră a avut de scop organizarea vieții naționale de stat, în Transilvania și Ungaria.

Cu toate greutățile, cu toată împotrivirea maghiarilor, scopul a fost ajuns.

În afară de câteva județe secuești, pretutindeni justiția și administrația românească s'au stabilit, poșta și trenurile funcționează, viața economică a început să dea roade. — Școalele sunt în vremea de schimbare și zilele acestea trece la noi Universitatea din Cluj.

Producția dela mine e chiar mai mare ca înainte de război.

Reforma agrară e sfârșită; Consiliul dirigent a aprobat-o. Urmează o cercetare de scurtă durată și curând reforma va fi prezentată M. S. Regelui spre a căpăta sancțiunea regală.

Reforma pământului va mulțumi, suntem siguri, lipsurile țărânilor noastre și se va putea împlini foarte repede.

După aceea, vom cerceta reforma în ce privește alegătorii pe baze largi democratice, corespunzând hotărârilor luate la Alba-Iulia.

Alegerile se vor face la timp, ca pe urmă aleșii să se înfățișeze în adunarea țării care va pune temelile noii organizări a României-Mari, pe toate ramurile vieții.

se oprea înaintea unei case și sgăria cu grebla la pragul ușii, zice că însemna că vor muri mulți din casă, dar nu tocmai toți, fiindcă dinții greblei sunt cam depărțișor deolaltă și nu duc toate cu ei. Fata însă zice că avea o mătură în mână și dacă mătura înaintea vreunei ușii, asta însemna că toți câți locuiau acolo, trebuiau să moară; fiindcă mătura este o unealtă care curăță toate cu desăvârșire.

Nu e ciudat, că și în zilele noastre au trebuit să colinde prin țară doi copii din pricina unei boale grele și primejdioase? Copii aceștia însă nu înspăimântau lumea cu grebla și cu mătura, ci spuneau, dimpotrivă: „Nu trebuie să ne mulțumim numai cu atât, să greblăm prin curte și să spălăm și măturăm podele — trebuie să luăm în mână și mătura și peria și săpunul. Înaintea ușii noastre are să fie curat ca paharul, atât afară, cât și înăuntru și și noi avem să ne ținem curăți. În chipul ăsta o să stăpânim noi boala, care ne-a venit pe cap!” (Va urma.)

Administrația românească în teritoriile desrobite.

Ținuturile desrobite, sunt acum sub administrația românească.

Marele Sfat Național va fi convocat în curând. Noi nu suntem și nu putem fi pentru o viață de sine-stătătoare. Unirea noastră la România e desăvârșită și necondiționată.

Chestiunea decentralizării adică a împărțirii administrației și nu a îngrămădirii ei la București, e încă în cercetare și la noi și azi, dar vă pot adăuga că noi scoatem afară orice încercare de separare, care ar slăbi în chip firesc unitatea națională atât de trebuincioasă.

Întrebat asupra trebuinței unui guvern național, dl Maniu a ocolit să răspundă.

A declarat însă că în ce l privește, crede de lipsă o concentrare a tuturor puterilor naționale, condițiunile unei semene încheșări atârână însă, a adăugat distinsul fruntaș al Ardealului, de timp și împrejurări.

Sfătuirile de pace către sfârșit.

După șase luni de sfătuiri, pacea se apropie cu pași tot mai mari. În zilele trecute au fost chemați la Paris și imputerniciți de-ai nemților, pentruca să li se spună condițiile de pace. Cu privilegiul acestei ministrii Clemenceau a ținut o însemnată cuvântare, la care a răspuns trimisul Germaniei Brockdorff-Rantzau.

Iată cum s'au întâmplat lucrurile:

Miercuri 7 Mai 1919, în palatul Trianon din Versailles, la orele 3 p. m. se deschide ședința conferinței de pace la care au luat parte și imputerniciții germanilor.

Toți imputerniciții întrunindu-se în sala conferinței, trimisii Germaniei sunt anunțați și introduși. D. Clemenceau prezidează.

Ședința e deschisă.

Cuvântarea d-lui Clemenceau.

„Nu e poate nici timpul, nici locul cuvintelor de prisos; aveți înaintea d-v. pe trimisii micilor și marilor puteri aliate cari au dus fără întrerupere timp de peste patru ani războiul nemilos care le-a fost pus cu sila. Ceasul socotelei grele a sosit. D-v. ne-ați cerut pacea; suntem hotărâți să vi-o dăm. Această carte pe care v-o va da dl secretar general al conferinței, vă va spune ce condițiuni am stabilit.

Pentru studiarea acestui lucru vă vor fi date toate ușurările. Pentru a vă aduce la cunoștință cealaltă parte a gândului meu trebuie negreșit să adaog că această a doua pace dela Versailles, care va forma obiectul dezbaterilor noastre, a fost prea scump cumpărată de popoarele aci înfățișate ca să nu fim cu toții hotărâți a primi prin toate mijloacele cari stau în a noastră putere, toate despăgubirile legiuite ce ni se cuvin. Voiu avea onoarea de a aduce la cunoștință d-lor imputerniciți felul sfătuirii ce a fost primit de toți. Dacă în urmă, cineva are de făcut vreo observație, i se va da desigur cuvântul. Nu vor fi sfătuiri cu vorba și observațiile d-lor vor trebui făcute în scris. Delegații germani au un termen de 15 zile, pentru a trimite observațiile lor în scris, în limba franceză sau engleză, în ceea ce privește întreg contractul, ale cărui titluri sunt următoarele:

1. Societatea Națiunilor. 2. Frontierele geografice ale Germaniei. 3. Adăosuri politice europene. 4. Belgia, Luxemburg, Sarre, Alsacia, Lorena, Austria, Ceho-Slovacia, Polonia și Prusia Orientală, Danemarca, Helgoland. 5. Adăose relative la Rusia și statele ruse. 6. Recunoașterea nouilor state europene. 7. Adăusele politice extra-europene. 8. Adăusele generale de renunțare la colonii: Siam, Liberia, Maroc, Egipt, Turcia și Bulgaria, Seantung. 9. Adăusele militare navale și aeriene. 10. Prizonierii de război. 11. Răspunderi și pedepse. 12. Reparații și restituiri. 13. Adăuse financiare.

14. Adăuse economice. 15. Porturi, căi de apă, fluvii și căi ferate. 16. Navigația aeriană. 17. Organizarea muncii. 18. Garanții și ocupări de teritorii. 19. Adăuse finale: executarea armistițiului, sfârșitul războiului stare de pace.

Înaintea împlinirii acestui termen de 15 zile, delegații germani vor avea dreptul de a trimite răspunsurile sau de a pune întrebări asupra acestor materii. Consiliul suprem după cercetarea observațiilor prezentate în termenul sus arătat va da un răspuns scris delegației germane, arătându-i termenul în care ea va trebui să-și dea răspunsul definitiv.

Adaug că bine înțeles atunci când imputerniciții imperiului german ne vor fi prezentat un răspuns îndoeinic, să presupunem într'un termen de 2-3-4 sau 5 zile, noi nu vom aștepta expirarea termenului de 15 pentru a alcătui la rândul nostru răspunsul.

Sfătuirea pentru a câștiga un timp se va începe cât mai curând în formele ce am arătat. Dacă cineva are de înfățișat observații, îndată ce traducerea va fi făcută, vom fi gata să le ascultăm.

Cuvântarea d-lui de Brockdorff-Rantzau.

D. de Brockdorff-Rantzau: Cer cuvântul. (li se dă). Domnilor, suntem adânc pătrunși de chemarea solemnă care ne-a întrunit aci cu dv. și care constă în aceea de a da repede lumii o pace durabilă; nu ne facem visuri asupra mărimei înfrângerii noastre și asupra gradului neputinței noastre.

Știm că puterea armatei germane e frântă. Cunoaștem mărimea urei pe care o întâmpinăm aici și ne așteptăm să auzim formulându-se dorințele pătimase ale învingătorilor, cari pretind să ne facă să plătim ca învinși și să ne pedepsească ca vinovați.

Ni se cere ca să ne recunoaștem ca singurii răspunzători ai războiului: o atare mărturisire ar fi din gura mea o minciună.

Departa de noi, cerința de a voi să ușurăm Germania de toată răspunderea ce o are în izbucnirea acestui război.

Ținuta guvernelor germane de mai înainte de conferințele de pace dela Haga, ceea ce au făcut și au înfățișat de a face în cele douăsprezece zile ale lui Iulie, poate să fi contribuit la nenorocire, dar noi ne îndoim cu tărie că Germania al cărui popor era convins că susține un război de apărare, să poarte singură sarcina răspunderii. Nimeni dintre noi nu va pretinde că deslănțuirea nenorocirii datează numai din momentul când moștenitorul tronului austro-ungar a căzut sub loviturile unui asasin.

În timpul celei din urmă jumătăți de secol, imperialismul tuturor statelor europene, a otrăvit situația și iubirea dintre popoare. Politica de luptă contra politicii de largire și disprețul față de popoare de a hotărâ de ele înșile, a contribuit la boala europeană, care a atins culmea în războiul mondial. N'am venit aici să micșorăm răspunderea oamenilor cari au condus războiul din punct de vedere politic și economic și nici pentru a nega crimele comise contra dreptului națiunilor. S'a făcut o nedreptate Belgiei și vrem să o reparăm.

Ministrul german continuă declarând că Germania își recunoaște greșelile sale în conduita războiului, însă și celelalte națiuni au comis asemenea greșeli. El cere ca pacea ce se va aduce să fie o pace în legătură cu planurile lui Wilson pe baza cărora Germania recunoaște trebuința restaurării cât mai apropiate a teritoriilor fost ocupate din Belgia și Franța de Nord, are nevoie însă de ajutorul tehnic și financiar al învingătorilor. Urmează ca să se hotărască felul în care Germania ar putea contribui la această lucrare.

Germania crede în realizarea Societății Națiunilor; în această societate însă trebuie să aibă înțeles toate națiunile. Numai în acest fel va putea fi atins adevăratul scop al Societății Națiunilor.

Plecarea generalului Berthelot

În săptămâna trecută, Joi la orele 9.30 d. a plecat din gara de nord din București spre Paris generalul Berthelot, însoțit de următorii ofițeri francezi cari ne-a dat cel mai mare ajutor în luptele noastre: dnii colonel Caput, colonel Landrot, colonel Groliemont, maiorii: Mabillais, Languet și Paulié, căpitani Banié, Berthelot, Discafeaux și Gr. Romala.

Zeci de automobile sosiau unul după altul în curtea gării aducând pe reprezentanții guvernului și pe fruntașii armatei cari au ținut să însoțească pe marele general și prieten al Românilor francezul Berthelot.

Printul Carol, în numele țării și al familiei regale a venit printre cei dintâi să prezinte salutul de bun rămas scumpului amic care ne părăsește înmânându-i un splendid și bogat buchet de flori naturale. În număratoarea lume ce inundase peronul gării, stoluri strălucitoare de doamne și domnișoare ofereau buchete de flori ofițerilor amici ce ne părăsesc pentru îndeplinirea altor mari îndatoriri.

Printre persoanele oficiale se aflau dnii: M. Pherechide, prim-ministru ad interim, dr. Angelescu ministrul cultelor Al. Constantinescu industrie și comerț, General Văitoianu război, ministru Inculț și Șt. C. Pop.

Apoi: generalul Graziani, ministrii Wopika, Cozili, generalii: Prezan, Popescu, Nicoleanu, Cristescu, Leonte Mărgineanu, Grigorescu, Eremia, cum și dnii: Diaconescu prefectul poliției, Emil Petrescu, primarul capitalei, Niculescu-Dorobanțu, prefectul județului, Al. Donescu, Ionescu-Brăila etc.

Generalul a fost întâmpinat cu buchete de d. rele Zamfirescu îmbrăcate în costume naționale ce înfățișeau Alsacia și Lorena, cum și de d-ra Golvineanu care reprezenta România-mare.

Până la plecarea trenului dl general Berthelot s'a întreținut în deosebi cu principele Carol și cu d. general Graziani.

La plecarea trenului, furtunoase urale și aclamațiuni au izbucnit din mii de piepturi. Trenul aluneca pe indelete de parcă ar fi arătat părerea de rău a despărțirii sub ploaia de flori ce curgea de pretutindeni.

Sărbătorirea generalului Berthelot.

Studentimea din București a făcut Marți o minunată manifestație în onoarea armatelor noastre biruitoare, în fața statuiei lui Mihai Viteazul. Au vorbit studenți din regat, din Ardeal și din Basarabia.

Un șir impunător de câteva mii de oameni a parcurs străzile Capitalei, oprindu-se în fața palatului regal unde a apărut Regele și Regina mulțumind aclamațiilor mulțimei.

Dela palat mulțimea a plecat la legatia franceză. În fața otelului Atheneé Palace și-a înălțat glasul pentru ofițerii francezi strigând: „Vive la France!” Vrem Bănatul.

Ajunși la legatia franceză lumea a aclamat pe marele nostru prieten, general Berthelot care a fost salutat în cuvinte însuflețite de studentul Al. Rally.

Generalul Berthelot a răspuns că „în clipa plecării nu vă zic adio, ci voiu striga cu d. voastră, trăiască România întreagă așa cum o doriți și adaug în limba pe care am obicinuit s'o înțeleg: la revedere!”

De-aici studenții au trecut cântând imnul italian și englez, la ambele legatii, unde au avut iarăși loc călduroase manifestații.

Ardelenii la generalul Berthelot.

O deputație de transilvăneni, în frunte cu dnii Șt. C. Podp și V. Goldiș, miniștri Ardealului, au înfățișat generalului Berthelot la București, o adresă de laudă și recunoștință.

Ordonanța Nr. 3 (modificată).

Obligatorie pentru întreg teritoriul ocupat până la Tisa, considerat zona de operații.

4 Maiu 1919.

Noi Comandantul Trupelor din Transilvania, pe baza articol. 32 și 57 din titlul II adițional codul justiției militare, în interesul siguranței armatei și pentru apărarea țării,

Ordonăm:

1. Interzicem portul sau păstrarea oricărui fel de arme de foc sau arme albe, precum și a orice fel de munițiuni sau explozibile.
2. Posesorul unor asemenea arme sau munițiuni este obligat, ca în termen de trei zile de la afișarea acestei ordonanțe să le predea la Comandamentul militar român cel mai apropiat, de unde în schimb va primi o adeverință.

3. Contravenienții de bună credință se vor judeca de Curtea Marțială și condamna cu închisoare până la zece ani și cu amendă până la zece mii lei; osebît de urmărirea și pedepsirea lor îi conformăm cu legile în vigoare ca: rebeli, spioni sau trădători, în cazul care se va dovedi, că purtau sau ascundeau armele cu intențiunea a se servi de ele, sau a le pune la dispoziția altora, pentru a se complota contra armatei române sau a locuitorilor români.

4. Complicii și tănuitorii, prin ale căror fapte s'a ajutat sau facilitat ascunderea armelor, considerându-se coautori, se vor pedepsi întocmai ca și contravenienții principali.

5. Constatarea contravenițiilor la această ordonanță se va face de: Comisari Regali, pretori, comandanți de piață, ofițeri de jandarmi și de orice alți ofițeri de poliție judiciară.

6. Ordonanța de față se va publica pe cât cu putință în ziare, se va afișa în toate comunele și la sediul Curților Marțiale, pretoriatelor, la Comendurile de piață, la localurile de jandarmerie, și primării, aducându-se la cunoștință obștească și prin bătae de tobă.

Îndeplinirea acestor formalități se va constata prin procese verbale dresate de ofițeri de poliția judiciară respectivă.

Această ordonanță devine executorie după trei zile libere dela îndeplinirea formalităților de sub acest articol și se aplică numai celor deveniți culpabili în urma expirării acestui termen.

7. Dispozițiunile primei ordonanțe Nr. 3, dată tot de acest Comandament, și cari sunt contrare ordonanței de față, se abrogă din momentul când începe a se aplica această ordonanță.

Dată la comandamentul nostru din Sibiu.
Azi 4 Maiu 1919.

Comandantul trupelor din Transilvania:

General Mărdărescu.

Șeful de stat major:
General Panaitescu.

Plantele de leac

comoara săracilor.

9. Pelinul.

sau pelinul-alb, pelinul bun (*Artemisia Absinthium* L.) se face pe lângă drumuri, pe rozoare călduroase.

Ajunge înălțimea de 1—1½ m. Planta întreagă e mătăsoasă, lănoasă. Frunzele sunt frumos împărțite în fășii dințate. Căpșoarele de flori sunt galbene și înșirate ca mărgelele pe cotor. Pelinul miroasă plăcut, amăriu. Înfloreste vara, până prin Septemvrie. Prin Iulie și la începutul lui August vom tăia planta dela pământ, ciupim frunzele și vârfurile crengilor, pe cari le uscăm pe o pânză întinsă la soare, ori pe timp ploios în pod. Cotoarele nu sunt de folos. Prin uscare greutatea scade la a 5-a parte.

Pelinul se întrebuințează ca leac de casă în felurite chipuri. Ceaiul și rachiul cu pelin întărește și îndreaptă stomacul. Pravul se zice că e folositor la boale de ficat (maiu) și la gălbănare.

Pus în vin îl mută în pelin.

Cu zama de pelin fierț se spală rănilor.

10. Nalba mare

sau nalba-albă (*Althaea officinalis* L.) ne dă frunzele și rădăcinile ca leac. Crește pe lângă râuri și bălți, pe râuri umede. Ajunge înălțimea de 1—1½ m. Din rădăcina cărnosă se ridică mai multe tulpini păroase. Frunzele de din jos au forma inimii, cele de sus sunt lungărețe ca oul, având 3—5 colți mai mari. Pe margini sunt jur împrejur fereștruite. La pipăit sunt moi catifelate. Floarea e mărișoară, cu 5 foițe roșietice, iar fructul e un fel de „cașul” popii, ca la nalba mică.

Înfloreste la sfârșitul verii.

Pentruca să punem în vânzare frunzele, trebuie să le culegem înainte sau în decursul înfloririi, să le uscăm în pod, presărându-le în strat subțire. Din 8 kg. ne rămâne 1 kg.

Rădăcinile se scot primăvara de timpuriu ori toamna. Numai rădăcinile sănătoase le putem folosi. Le spălăm, le curățăm de coajă, le tăem de-alungul în 2 ori în 4 și le uscăm la soare ori lângă cup-tor la căldură mare, ca să nu apuce a se mucezi.

Se pachetează ca și alte plante.

Se recomandă mult cultivarea acestei plante prin lunci apătoase. Se fac deosebit de groase rădăcinile prin locurile gunoite bine. O înmulțim prin sămânță ori din rădăcini desfăcute. Ne aduce un venit mai mare ca ori și care plantă cultivată la câmp.

Ca leac de casă se întrebuințează cu folos ceaiul de nalbă la boale de piept și de stomac; siropul pregătit cu alcool oprește tusa; apa de galgarizat fiartă cu nalbă vindecă durerea de măsele; se întrebuințează și la spălarea ochilor înflați.

Dr. Al. Borza.

Cum au fost bătuți Ungurii.

Predarea lui Kratochwill.

După luptele ce au avut loc la începutul ofensivei peste linia de demarcație, divizia de secui, comandată de colonelul Kratochwill, care alcătuia cea mai puternică armată maghiară, fiind înfrântă, bătută în mod decisiv și încercuită de bravele noastre

trupe de cavalerie și infanterie, s'a hotărât să se predea, ne mai având nici o nădejde să scape din cercul de fier, în care o strângea armata grupului de Nord. Au încercat mai întâi să se retragă, trimițând iscoade tot deodată pentru a câștiga timp. Dar luptele n'au încetat, cercul de fier se strângea mereu, dându-se lupte îndârjite, pentru a nu da răgaz inamicului, să-și refacă trupele sale slăbite.

În aceasta stare deznădăjduită colonelul Kratochwill cu întreg statul său major, cu peste patru sute de ofițeri și peste cinci mii de soldați, cu tot materialul, sute de mitraliere, 23 tunuri obuziere, de mii de arme; în slărșit cu toți aceia care au mai putut supraviețui teribilului atac al românilor, s'a predat Diviziei a 2 a de Cavalerie.

Colonelul Kratochwill, fiind făcut prizonier, a cerut cu tărie ca să fie prezentat generalului Moșoiu spunând că are o datorie de conștiință, ca să arate Comandantului român, admirația sa pentru bravura și destoinicia adversarului său. Mulțumindu-i-se această dorință și fiind adus la postul de comandă al generalului Moșoiu, s'a petrecut un lucru foarte mișcător.

Colonelul Kratochwill, care cu o săptămână mai înainte asigurase guvernul din Budapesta că va recuceri ardealul și va readuce pe secui ca biruitori la vetrele lor cu capul plecat în fața viteazului general îi prezintă armele sale și-l roagă ca pe un biruitor milostiv, să aibă milă de tovarășii săi de luptă care nu și-au făcut decât datoria de ostaș.

Generalul Moșoiu îi restituie armele și-l felicită pentru bravura sa personală și a trupelor sale, ca pe un dușman vrednic. La acest lucru mișcător luă parte întreg stat majorul generalului.

În timpul convorbirii comandantul saculilor nu putea să-și ascundă admirația sa față de conducerea minunată a trupelor și în special a cavaleriei; căci zicea colonelul:

„Ori unde-mi retrăgeam unitățile mele mă isbeam de lăncile roșiorului român și dam piept cu dorobanțul care ieșea ca din pământ. Nu voi uita niciodată luptele mari dela Mathé-Salka unde am pierdut pe cei mai bravi ostași ai mei și care va fi atât pentru noi cât și pentru neprețuita armată română, un titlu de glorie“.

Așa a fost prinsă cea mai puternică divizie ungară. Comandantul ei plin de admirație pentru conducerea și eroismul armatei române, vine să felicite pe generalul învingător.

(Ren.)

Mersul trenurile în Sibiu. Valabil din April:

1. Sibiu — București pleacă ora 5.44 p.m.
2. București — Sibiu sosește „ 11.00 a.m.
3. Sibiu — Copșa-mică pleacă „ 6.20 a.m.
4. „ „ „ 4.02 p.m.
5. Copșa-mică — Sibiu sos. „ 11.35 a.m.
6. „ „ „ 10.05 p.m.
7. Sibiu — Vințul de jos pleacă „ 8.00 a.m.
8. Vințul de jos — Sibiu sos. „ 7.30 p.m.
9. Sibiu — Cîsnădie pleacă „ 5.23 a.m.
10. Cîsnădie — Sibiu sosește „ 7.04 a.m.
11. Sibiu — Căneni pleacă „ 7.04 a.m.
12. Căneni — Sibiu sosește „ 10.30 a.m.
13. Sibiu — Sighișoara pleacă în fie-care Luni, Mercuri și Vineri 7.43 a.m.
14. Sighișoara — Sibiu sosește în fie-care Marți, Joi și Sâmbătă 7.00 p.m.

RĂVAȘUL SĂPTĂMÂNII

Sibiu 18 Mai 1919.

George Coșbuc.

Duminea trecută, în 11 Maiu, s'a împlinit un an dela trecerea la cele vecinice a marelui poet George Coșbuc. Trăiam vremurile cele mai grele, când Părintele ceresc a binevoit să-l cheme din mijlocul nostru. Departe de satul său, pe care l-a cântat cu atâta prisos de suflet și cu toată dragostea inimei lui, poetul George Coșbuc, în mijlocul Bucureștilor sgomotoși, își trăia marile lui visuri ce le dusesese cu sine de pe plaiurile Ardealului, dându-le alcătuire și investimântându-le în cele mai frumoase versuri din câte au putut răsună vreodată în graiul românesc. Și dacă astăzi ne vedem îndeplinit marele nostru ideal național, trebuie s'o mărturisim cu toată sinceritatea, că pe lângă sabia, care și-a spus, la câștigarea drepturilor noastre, cuvântul său hotărâtor, un mare merit îi revine și condeiiului. Făuritorul unității culturale și naționale al unui neam, este totdeauna în cea dintâiu linie condeiiul, această armă mai tare și mai puternică decât toate tunurile, puștile și mitralierele deopotrivă. Între acești viteji ai condeiiului, cari au luptat pentru biruința unității noastre naționale, cu evlavie adâncă trebuie să pomenim numele poetului George Coșbuc. Și mândria noastră este îndreptățită. Noi l-am dat, Ardealul, comorile poporului nostru le-a înfățișat în fața lumii întregi, și-al nostru a rămas până la urmă. Sunt pe deplin îndreptățit, că-n clipele slărșitului, cel din urmă gând al său și cea mai din urmă lacrimă care va fi vărsat o a fost Ardealul și pentru Ardeal. Așa-l iubea de mult. N'a putut să vadă biruința durerilor unui neam întreg și să se bucure împreună cu noi de ziua învierii naționale, pentru care a luptat, pe care a voit-o și-ai cărei zori mărețe le-a întrezărit în versurile sale de oțel rupte parecă din inima noastră, a tuturor.

În veci pomenirea lui!

În atențiunea Consistorului mitropolitan. Zilele acestea se întrunește la Sibiu Consistorul mitropolitan. Precum se aude, pe urma unei hotărâri a sinodului episcopesc, și ținându-se seamă și de dorința preoției întregi mitropolii, arătată cu prilejul congresului, nu va fi chemat la ședință consistorul mitropolitan ales sub păstoria lui Mangra, ci acel consistor mitropolitan, care a fost ales în anul 1912. Nu știu ce se va face cu prilejul ședințelor sale și ce hotărâri se vor lua. Un lucru trebuie să-l spunem însă cu toată hotărârea. Dacă forurile noastre mai înalte bisericești, ținând seamă de jignirea ce s'a adus conștiinței naționale a tuturor credincioșilor români gr. or. din mitropolie prin alegerea lui Mangra și prin lucrările lui, — a hotărât să șteargă amintirea lor, declarându-le pe toate de desființate și fără valoare, cerem și noi cu toată tăria ca să nu se facă nici o deosebire în alegerea lucrurilor ce au să fie desființate. Ori faci un lucru întreg, ori nimic! Legea trebuie îndeplinită mai presus de ori-și-ce în toată întinderea ei. Și cei ce stimează legea, dau dovadă că se știu stima și ei înșiși. Din pricina aceasta cerem cu toată tăria ca consistorul mitro-

politan ales în anul 1912 și care nu mai are nici un drept de-a lucra, deoarece cei trei ani ai săi de putere s'au împlinit, să nu facă altceva, decât să hotărască alegeri nouă pentru congresul național-bisericesc. Orice alte lucrări ar îndeplini, ele n'au sprinjinul legii, și ne vom socoti în drept să le atacăm cu toată tăria. Ne aflăm în fața alegerii de mitropolit. Este faptul cel mai însemnat în viața bisericii noastre. Nerecunoscând noi de legiuit congresul care l-a ales pe Mangra, și nerecunoscându-l întreaga preoție și toți credincioșii, este îndreptățită cererea ca să se facă alegeri nouă. Ar fi o călcare în picioare a tuturor întocmirilor statutului organic, dacă în loc să se facă alte alegeri, s'ar porunci întrunirea congresului din anul 1912, care și-a slărșit după 3 ani de lucru puterea sa. Să nu se cocoloșească adevărul. Poartă cea mai mare săspundere aceia cari vor lua hotărâri împotriva legii și dreptății. Ar fi o mare nenorocire pe capul bisericii dacă mitropolitul care va fi ales, să poată fi mereu atacat și învinuit că a fost adus în fruntea bisericii de o corporațiune nelegiuită. Pentru aceasta cerem să se facă alegeri nouă. Vom lua cea mai hotărâtă ținută potrivnică și vom întrebuința toate mijloacele ca să oprim o nelegiuire. Și dacă va cere trebuința vom face apel la toată preoția și la toți credincioșii, cari nu vor putea îngădui să fie așezat în fruntea lor un mitropolit pe care nu-l va scuti nici legea și a cărei păstorie se va întemeia pe usurpare și ilegalitate.

Atât deocamdată!

Sărbătoarea dela Academia din București. Academia Română va deschide adunarea generală din Maiu acest an cu o deosebită prăznuire. Unirea tuturor țărilor românești cu Regatul cade în același an cu praznicul de 50 de ani de ani dela înființarea Academiei; sosirea pentru întâia oară a doi membri din Basarabia, de unde nici odată nici unul nu a putut veni până acum să ia parte la lucrările înaltei școli de cultură națională. Aceste mari evenimente vor fi sărbătorite cu deosebită strălucire.

Ședința va fi prezidată de M. S. Regele, Înaltul Protector al Academiei însoțit atât de M. S. Regina, care este membru de onoare cât și de A. S. R. Principele moștenitor.

Ungurii își bat joc de ei înșiși. În cea din urmă ședință a consiliului lucrătorilor și soldaților din Budapesta un comisar al poporului a declarat: „În timp ce ai noștri se bat pe front, consiliile de lucrători se ocupă cu prostii. Trupele noastre sunt bine îmbrăcate n'au însă disciplină și șefi potriviți. Pericolul e mare. Fostii ofițeri trebuie siliți să lupte cu toată puterea“. Un alt comisar a declarat „Trupele sunt prost conduse și fug ca femeile bătrâne de inamic. Frontul nostru se topește“.

Plângerea Bănățenilor la Paris.

Inputernicitul român pentru afacerea Bănățului, dl Caius Brediceanu, a predat zilele trecute, în înțelegere cu dnii I. C. Brătianu și Alexandru Vaida Voevod o plângere a bănățenilor refugiați, în care se arată suferințele la care sunt supuși Românii din partea sârbilor, cerând cu tărie necondiționată alipire a Bănățului la România-Mare. Plângerea a fost predată ministrului de externe Piehon, de către dnii Brătianu și Caius Brediceanu.

Mare sărbătoare la București. Zilele trecute a avut loc în București o manifestație măreață în onoarea ostașilor noștri biruitori. Peste zece mii de oameni s'au întrunit la statuia lui Mihai Viteazul și au trecut străzile cu muzica în frunte, cântând cântece naționale în mijlocul unei însuflețiri de nedeseris.

La statuia lui Mihai Viteazul au vorbit trimișii tuturor provinciilor românești liberate de sub jugul dușman.

Mulțimea cu o însuflețire nemaipomenită s'a oprit în fața Palatului regal și din mii de piepturi a răsunat „Imnul regal”. Regele și Regina au ieșit în balcon ca să mulțamească poporul pentru dragostea cea mare arătată. Poporul adunat i-a primit în modul cel mai însuflețit.

Zluc de Duminecă a fost la București o măreață sărbătoare națională.

Tipografie nouă. S'a deschis în comuna Săliște (jud. Sibiu) o tipografie și librărie românească unde se primește spre executare tot felul de tipărituri ce se țin de tipografie și litografie.

Librăria deasemenea e asortată cu toate recvizitele necesare cancelariilor și școlilor. Bogată alegere în hârtii și diferite cartoane. Plicuri de toate mărimile precum și tot soiul de cărți. Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin și tot odată pentru lățirea acestei știri în cercul larg al cunoștințelor D-Voastră, semnez cu deosebită stimă: *Librăria și Tipografia Săteanului.*

Ploi și îngheț. În urma ploilor neîntrerupte Mureșul a ieșit din alvie pricinuind pagube însemnate pe întreaga vale a Mureșului.

Înghețul asemenea a stricat mult viile podgoriei. Pagubele în unele locuri se urcă la 50—60 la sută.

Sărăcia din Budapesta. Un avocat maghiar, plecat din Budapesta în ziua de 3 Mai a. e., și care a izbutit să treacă pe teritoriul ocupat de trupele noastre, a declarat că acolo este o mare sărăcie, lipsă de hrană și o completă nesiguranță. Gărzile roșii au început a se desființa, iar populația așteaptă venirea românilor, fiind incredințată, că atunci se va pune capăt tuturor nenorocirilor, cari s'au abătut asupra ei de la înființarea regimului comunist.

Degradarea colonelului Verzea. În curtea cazarmei Malmaison, s'a desfășurat Duminecă dimineața cel din urmă punct din procesul de tradare, intentat colonelului Verzea, fostului director general al postelor și telegrafului și anume: degradarea.

Lume multă sta grămadă la intrarea

principală a cazarmei, așteptând să i se dea drumul. La ora 9 jum. porțile se deschid și în curtea cea mare se văd ofițeri numeroși, doamne și mulți civili.

Ferestrele sunt pline de capete de soldați, români și francezi. De jur împrejur, câte un pluton din fiecare corp de trupă din garnizoană. Toți Reprezentanții autorităților sunt de față.

La ora 10, col. Verzea e adus în mijlocul unei garde numeroase din vânătorii de munte. Imbrăcat într-o uniformă nouă, scurt și îndesat, palid de tot, colonelul privește trist, cu ochiul umed la îndoitul gard de oameni, dar calcă bărbătește cu capul plecat puțin pe un umăr, cu trăsăturile feței ușor strânse. Cordonul se oprește în mijlocul curții. Mulțimea se apropie rupând cordonul. Colonelul stă când drept, când rezemat pe un picior cu degetele aci înălțate înaintea corpului, aci încleștate.

Scriitorul Curții marțiale a corpului II de armată citește sentința condamnatoare. Maiorul Acrivescu pronunță cuvintele următoare: „În numele M. S. Regelui Ferdinand, colonelul Verzea, ești nedemn a purta uniforma militară”. Merge, apoi, în fața condamnatului și-i rupe întâi epoletul dela umărul drept, iar după ce-i smulge și cocarda dela chipiu, o ia înainte, grăbit să sfârșască mai degrabă chinul și se îndreaptă repede spre flancul stâng al trupelor în sunetul trompetelor. Când fu aproape să iasă prin gangul cazarmei, o parte din mulțime, după oarecare îndemnuri, îl huiduește.

Ajuns la automobilul deschis cu care a fost adus dela Jilava, un ofițer ridică pânza puțin: rezemat de bancă, colonelul își petrecu o mână pe ochii care lăcrămează. Încă o clipă și mașina pornește spre fort.

Colonelul Verzea își va face pedeapsa la ocnele mari.

Cine știe

despre soartea soldatului *Miron Filip*, fost la Regimentul 23 de honvezi, comp. 6, care a dispărut în anul 1915 la Varșovia, să binevoiască a da de știre la *Ioan și Anisia Filip* în Noul românesc u. p. Arpașul Inferior, județul Făgăraș.

Ospiciul de stat al alienaților în Sibiu.

Ingrijitori de bolnavi

află aplicare la ospiciul de alienați din Sibiu. Vor fi aplicați bărbați și femei știutori de carte, cari se vor prezenta personal la direcțiunea ospiciului Str. Altenberg 4 provăzuți cu carte de serviciu, ori atestat comunal.

Leafa 74 până la 112 cor. lunar, vîptul și cuartir și pe săptămână o zi liberă

162 3—2

Direcțiunea ospiciului.

O spalătorie

caută loc pentru spălat adresa:

Rosa Öetvos,

163 1—2 Sibiu strada Wolf Nr. 22.

De vânzare

2 mașini pentru curelari precum și toate uneltele cari se țin de curelărie la

Ana Klusch

159 3—3

Sibiu

Str. Weinanger 3 (Târgul brânzei)

Tipografia și Librăria Săteanului

se numește noua tipografie românească, împreună cu librărie care s'a deschis acum în frunțașă comuna Săliște (județul Sibiu).

Librăria e provăzută cu toate cărțile scrise de frunțașii slovei românești. Cărți de școală, economie, istorie, povești și poezii. Pagini alese din războiul de glorie al neamului nostru. Cărți de rugăciuni și icoane, calendare, plicuri, hârtii, ilustrate și alte multe articole de scris, cari se țin de librărie.

Tipografia primește spre lucrare tot felul de tipărituri ca bilete de vizită, de cununie, de botez, de moarte, invitări, afișe, cu un cuvânt tot ce se ține de breasla tiparului.

Obștea românească este rugată să dea tot sprijinul acestei întreprinderi naționale.

Cu stimă

164 1—3

Tipografia și Librăria Săteanului
Săliște județul Sibiu.

La nou înființata tipografie a „GAZETEI POPORULUI”, care se numește

„CARPAȚII” din Sibiu, strada Orezului Nr. 41
(Reisnergasse)

se primesc spre lucrare tot felul de tipărituri, precum: tabele, cărți, broșuri, reviste, gazete și apeluri etc. Tot asemenea facturi, scrisori, plicuri, cărți postale, bilete de logodnă și de cununie, bilete de vizită, anunțuri funebreale, invitări la petreceri, bilete de intrare și tot felul de protocoale, bilanțuri și acții de-ale băncilor.

Rugăm pe toți cari voiesc să tipărească ceva, a se adresa la tipografia „Carpații” cu toată încrederea.

Un băiat pentru învățarea tipografiei se primește.

Semnăm cu stimă:
Tipografia „CARPAȚII”